

Reactie VOTOB op consultatie *verplichte* Financiële Zekerstelling

Willem-Henk Streekstra

Streekstra@votob.nl

Ons grootste bezwaar tegen het voorstel om Financiële Zekerstelling (FZ) om te zetten in een *verplichting* is het gebrek aan een deugdelijke motivatie en onderbouwing van het voorstel en wij bovendien de gevolgen van de bepaling niet kunnen overzien bij gebrek aan een uitvoeringskader.

Overigens vindt de VOTOB dat bedrijven in staat moeten zijn om de zelf veroorzaakte vervuiling op te ruimen (de vervuiler betaald). Vele bedrijven hebben daar ook voorzieningen voor (bijv. een verzekering). Maar dat is wat anders om een *wettelijke verplichte* financiële zekerheidsstelling in te stellen.

Is het instrument effectief en proportioneel?

Het ontbreekt ons inziens aan een goede onderbouwing waarom de huidige bepaling omgezet moet worden naar een *verplichting*.

Wij refereren daarbij aan twee (heldere) moties die in de toelichting van het wijzigingsbesluit en in de brief van de Staatssecretaris van 29 mei 2019 worden genoemd en op naar onze mening uitstekende wijze de regering verzoeken om een brede afweging waarbij en een *verplichte* FZ als één van de opties noemt (zie tekst moties aan het eind van deze notitie). Antwoorden hierop vinden wij niet terug in de toelichting op het besluit noch in andere overheidsdocumenten.

Enkele nader gespecificeerde punten die ons inziens helpen om een antwoord te geven op de vraag of FZ een *verplichting* moet worden.

1. Een *verplichte* FZ snijdt de weg af voor bedrijven met een gering risico op mogelijke milieuschade (de toelichting op pag 7, bovenaan). Met een 'kan-bepaling' heeft het bevoegd meer ruimte voor eigen afweging. Wij vinden het bij het doel van de Omgevingswet veel beter passen dat deze 'kan-bepaling' wordt gehandhaafd. Laat de afweging bij de provincies.
2. In dat kader merken wij op dat de toelichting spreekt over grote risico's. De risico's voor Brzo-bedrijven zijn juist zeer laag (het effect kan wel groot zijn). Er zijn maar enkele incidenten bekend die tot hoge lasten voor de samenleving hebben geleid: risico = kans x effect. Een basis vraag is daarom: legitimeert het risico een *verplichte* FZ?
3. De basis voor de verplichting zijn de gevallen 2011 (Chemiepack) en 2012 (Thermphos). Sindsdien is het toezichts- en handhavingstelsel enorm verbeterd. De Staatssecretaris maakt niet duidelijk op welke manier deze verbeteringen een *verplichte* FZ wel of niet overbodig maakt en of dit betere stelsel de discussie over een *verplichte* FZ niet heeft ingehaald.
4. In de genoemde gevallen ging het om bedrijven die failliet gaan. Onduidelijk is of een *verplichte* FZ een oplossing biedt voor de fase dat op het bedrijf het faillissementsrecht van toepassing is (zie ook advies Rli). De toelichting op het wijzigingsbesluit (pag 6) stelt in de ene zin van wel, maar enkele zinnen later weet de regering het niet zeker. Vrijwaring van kosten bij faillissement is nu juist een belangrijke trigger geweest voor een *verplichte* FZ. De vraag is dus: in hoeverre lost een *verplichte* FZ dit probleem op bij faillissement?
5. Een doel van de *verplichte* FZ is om nakomen van vergunningvoorschriften te bevorderen. In welke zin is een *verplichte* FZ nodig voor nakoming van voorschriften? Daar is immers toezicht en handhaving voor. Waarom is een aanvulling op dit instrumentarium nodig?

Wij stellen voor dergelijke vragen, alsmede in de geest van de genoemde moties, eerst te beantwoorden om tot een deugdelijke afweging te komen of de huidige 'kan-bepaling' in een 'moet-bepaling' omgezet moet worden.

Nog steeds geen zicht op de uitvoeringspraktijk

Om te reageren via de consultatie op dit voorstel, kon het IPO op onze uitdrukkelijke vraag nog steeds geen inzicht bieden op welke wijze een verplichte FZ uitgevoerd gaat worden. Nog steeds, omdat er al jaren over een verplichting wordt gesproken en de provincies al jaren nadenken op welke manier een (*verplichte*) FZ voor Brzo-bedrijven er uit zou moeten zien. Blijkbaar vindt het bevoegd gezag – hoewel zij zich als voorstander FZ heeft uitgesproken – het uitermate complex om tot een invulling te komen. Dat maakt het voor bedrijfsleven so wie so lastig om een goed oordeel over het wijzigingsvoorstel te geven.

Wij vinden voorts dat het ministerie van I&W te gemakkelijk de uitvoering overlaat bij het bevoegd gezag en zich niet de vraag stelt of er een uitvoeringskader is op te stellen aan de hand waarvan het doel van de wet in voldoende mate wordt gehaald.

Kern van ons betoog

Ergo, wij zijn van mening dat een consultatie over FZ pas zin heeft wanneer een goede onderbouwing over proportionaliteit en effectiviteit van het instrument wordt gegeven én wanneer dit positief uitvalt, de verplichting nader wordt getoetst aan uitvoerbaarheid in vorm van een handelingskader dat vooraf overlegd wordt met het bedrijfsleven. Wij vinden dat het rijk hierin een regisserende rol heeft en dit niet zonder meer bij het bevoegd gezag mag neerleggen.

Ons verzoek is dan dat de regering eerst voorgenomen verplichting beter onderbouwd en bij een positieve uitkomst (samen met bevoegd gezag en bedrijfsleven) een uitvoeringspraktijk ontwikkeld en dat toets aan effectiviteit en de bedoeling van de wet.

Bijlage

De moties Ziengs en Von Martels/Eijs

In geel gearceerd de vragen van de Kamer die niet beantwoord zijn.

Nr. 86MOTIE VAN HET LID ZIENGs

Voorgesteld 22 mei 2018

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat recente incidenten rond chemische bedrijven zoals Chemours hebben laten zien dat het huidige toezicht op Brzo-bedrijven niet altijd voldoende verhindert dat negatieve effecten op de omgeving worden afgewenteld;

overwegende dat deze negatieve effecten beter voorkomen moeten worden en als deze onverhoopt toch optreden de samenleving of andere bedrijven niet mogen opdraaien voor de kosten hiervan; verzoekt de regering, de effectiviteit van het toezicht en handhaving op Brzo-bedrijven onder de loep te nemen en zo nodig voorstellen voor verbetering te doen;

verzoekt de regering, daarbij tevens in beeld te brengen welke internationale voorbeelden er zijn van verzekering tegen milieuschade door bedrijven, al dan niet via fondsvorming, en gaat over tot de orde van de dag.
Ziengs

Nr. 78MOTIE VAN DE LEDEN VON MARTELS EN VAN EIJS

Voorgesteld 22 mei 2018

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat voorkomen moet worden dat hoge saneringskosten voor rekening van de overheid komen, bijvoorbeeld als bedrijven failliet gaan;

verzoekt de regering, een analyse te maken bij welke beperkte groep van gevallen (situaties of omstandigheden) dit risico het grootste is, en inzichtelijk te maken met welke instrumenten voorkomen kan worden dat de belastingbetaler voor eventuele saneringskosten opdraait, bijvoorbeeld via een financiële zekerheidsstelling;

verzoekt de regering tevens, daarbij mogelijke gevolgen van deze instrumenten in beeld te brengen voor de bedrijven, de veiligheid en het toezicht en de handhaving, en gaat over tot de orde van de dag.

Von Martels, Van Eijs